

**FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK SEGÍTŐJE
SZOCIÁLIS ÁGAZATI KÉPZÉS
KÖZPONTI SZÓBELI TÉTELSORA**

Jóváhagyta:

Csizi Péter
szociális ügyekért felelős helyettes államtitkár

Kiadva:

2024. 03. 21.

1. tétel

Ismertesse a mozgáskorlátozottság/mozgásfogyatékoság kialakulásának lehetséges okait! Mutasson be mozgássérült személyeket segítő eszközök közül néhányat, valamint térjen ki a mozgássérült személyek társadalmi szerepvállalásának lehetőségeire!

Információtartalom vázlat:

- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról (Fot.).
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szt.).
- Fogyatékos személy fogalmának meghatározása - Fot. 4. §. a).
- Mozgáskorlátozottság/mozgásfogyatékoság kialakulásának lehetséges okai.
- Helyváltoztatást támogató eszközök és segédeszközök:
 - helyváltoztatás lakrészben belül,
 - közlekedés lakóhelyen kívül.
- Igénybe vehető szolgáltatások (az Szt. személyes gondoskodás keretébe tartozó szociális alapszolgáltatások közül).
- Munkavállalás, foglalkoztatás lehetőségei a Fot.-ban meghatározottak alapján.
- Lakhatási lehetőségek (önállóan vagy az Szt. személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátások, illetve támogatott lakhatásban).
- Párkapcsolat, gyermekvállalás.
- Érdekvédelmi szervezetek.
- A mozgáskorlátozott/mozgásfogyatékos személyek társadalmi megítélése.

2. tétel

Ismertesse a látássérülés/látási fogyatékoság kialakulásának lehetséges okait! Mutasson be látássérült/látási fogyatékos személyeket segítő eszközök közül néhányat, térjen ki a látássérült/látási fogyatékos személyek társadalmi szerepvállalásának lehetőségeire!

Információtartalom vázlat:

- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról (Fot.).
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szt.).
- Fogyatékos személy fogalmának meghatározása - Fot. 4. §. a).
- Látássérülés/látási fogyatékoság kialakulásának lehetséges okai.
- Veleszületett vagy szerzett látássérülés/látási fogyatékoság.
- Látássérülés/látási fogyatékos személyt támogató eszközök.
- Munkavállalás, foglalkoztatási lehetőségek.
- Elemi rehabilitációs szolgáltatás.
- Lakhatási lehetőségek (önállóan, vagy az Szt. személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátások, illetve támogatott lakhatásban).
- Párkapcsolat, gyermekvállalás.
- Érdekvédelmi szervezetek.
- A látássérült/látásfogyatékos személyek társadalmi megítélése.

3. tétel

Ismertesse a halláskárosodás/hallási fogyatékoság kialakulásának lehetséges okait! Mutasson be halláskárosodott/hallási fogyatékos személyeket segítő eszközök közül néhányat, térjen ki a célcsoport társadalmi szerepvállalásának lehetőségeire!

Információtartalom vázlat:

- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról (Fot.).
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szt.).
- Fogyatékos személy fogalmának meghatározása - Fot. 4. §. a).
- Halláskárosodás/hallási fogyatékoság kialakulásának lehetséges okai.
- Halláskárosodott/hallási fogyatékos személyt támogató eszközök.
- Munkavállalás, foglalkoztatás lehetőségei.
- Lakhatási lehetőségek (önállóan, vagy az Szt. személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátások, illetve támogatott lakhatásban).
- Párkapcsolat, gyermekvállalás.
- Érdekvédelmi szervezetek.
- A halláskárosodott/hallási fogyatékos személyek társadalmi megítélése.

4. tétel

Ismertesse az értelmi akadályozottság/értelmi fogyatékoság kialakulásának lehetséges okait! Mutasson be értelmi akadályozott/értelmi fogyatékos személyeket segítő eszközök közül néhányat és térjen ki az értelmi akadályozott/értelmi fogyatékos személyek társadalmi szerepvállalásának lehetőségeire!

Információtartalom vázlat:

- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról (Fot.).
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szt.).
- Fogyatékos személy fogalmának meghatározása - Fot. 4. §. a).
- Értelmi akadályozottság/értelmi fogyatékoság kialakulásának lehetséges okai.
- Az intellektuális működés változatossága.
- Kromoszóma rendellenesség:
 - o Down-szindróma.
- Értelmi fogyatékoság IQ alapú megközelítése.
- Fejlesztés és fejlesztő eszközök:
 - o könnyen érthető kommunikáció,
 - o inkluzív oktatás.
- Igénybevehető szolgáltatások (az Szt. személyes gondoskodás keretébe tartozó szociális alapszolgáltatások közül).
- Munkavállalás, foglalkoztatás lehetőségei.
- Lakhatási lehetőségek (önállóan, vagy az Szt. személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátások, illetve támogatott lakhatásban).
- Párkapcsolat, gyermekvállalás.
- Érdekvédelmi szervezetek.
- Az értelmi akadályozott/értelmi fogyatékos személyek társadalmi megítélése.

5. tétel

Ismertesse a beszéd fogyatékoság kialakulásának lehetséges okait! Mutasson be a beszéd fogyatékos személyeket segítő eszközök közül néhányat és térjen ki a beszéd fogyatékos személyek társadalmi szerepvállalásának lehetőségeire!

Információtartalom vázlat:

- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról (Fot.).
- 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól.
- Fogyatékos személy fogalmának meghatározása - Fot. 4. §. a).
- A beszéd fogyatékoság kialakulásának lehetséges okai.
- A beszéd fogyatékoság megállapítása szerinti funkciózavarok:
 - o beszédzavar,
 - o nyelvi zavar,
 - o auditív feldolgozási zavar.
- Munkavállalás, foglalkoztatás lehetőségei.
- Lakhatási lehetőségek.
- Párkapcsolat, gyermekvállalás.
- Érdekvédelmi szervezetek.
- A beszéd fogyatékos személyek társadalmi megítélése.

6. tétel

Ismertesse az autizmus spektrumzavar kialakulásának lehetséges okait! Mutassa be az autizmus spektrumzavarban érintett személyeket segítő eszközöket és térjen ki az autizmus spektrumzavarban érintett személyek társadalmi szerepvállalásának lehetőségeire!

Információtartalom vázlat:

- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról (Fot.).
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szt.).
- 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól.
- Fogyatékos személy fogalmának meghatározása - Fot. 4. §. a).
- A fejlődés átható (pervazív) zavar/autizmus spektrum zavar kialakulásának lehetséges okai.
- A fejlesztési eszközök.
- Igénybe vehető szolgáltatások (az Szt. személyes gondoskodás keretébe tartozó szociális alapszolgáltatások közül).
- Munkavállalás, foglalkoztatás lehetőségei.
- Lakhatási lehetőségek (önállóan, vagy az Szt. személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátások, ill. támogatott lakhatásban).
- Párkapcsolat, gyermekvállalás.
- Érdekvédelmi szervezetek.
- A fejlődés átható zavarban/autizmus spektrum zavarban érintett személyek társadalmi megítélése.

7. tétel

Ismertesse a fogyatékos személy körül végezhető közvetlen gondozási alapfeladatokat! Melyek azok a gondozási tevékenységek, amelyeket a fogyatékos személyek segítője önállóan is elvégezhet a szennyes ruházat és az ágyazás, ágyneműcsere során?

Információtartalom vázlat:

- Biztonságos környezet kialakítása.
- A fogyatékos személy lakótere, udvariassági szabályok.
- A tágabb környezet tisztaságának biztosítása.
- A szűkebb környezet tisztántartása.
- A fogyatékos személy bevonása az ágyneműcsere folyamatába.
- Segítségnyújtás a személyi higiénés szükségletek kielégítésében.
 - Fogyatékos személy ágyának elkészítése, ágyneműcsere:
 - ágyneműcsere szabályai,
 - tiszta ruhák, textíliák tárolása,
 - szennyes ágynemű, textíliák kezelése,
 - fekvő ellátott/igénybe vevő ágyneműcseréjének lehetőségei.
- Higiénia, fertőtlenítés.

8. tétel

Ismertesse a fogyatékos személy körül végezhető közvetlen gondozási alapfeladatokat! Melyek azok a gondozási tevékenységek, amelyeket a fogyatékos személyek segítője önállóan is elvégezhet a fürdés, fürdetés, tisztálkodás segítése során?

Információtartalom vázlat:

- Biztonságos környezet kialakítása.
- A tágabb környezet tisztaságának biztosítása.
- A szűkebb környezet tisztántartása.
- Segítségnyújtás a személyi higiénés szükségletek kielégítésében.
- Lehetőség szerint a fogyatékos személy bevonása a higiénés feladatok közös elvégzésének folyamatába.
- Segítségnyújtás a fogyatékos személy részére, zuhanyzás, fürdés, fürdetés, tisztálkodás, WC használat, önápolás segítése - szóbeli támogatástól a teljes támogatás biztosításáig.
 - Száj-, haj-, fül-, körömápolás.
 - A tisztálkodó eszközök tisztítása, fertőtlenítése.
- Fogyatékos személy önállóságát támogató folyamatok segítése.
- A hely- és helyzetváltoztatás segítése.
- A helyzetváltoztatáshoz szükséges eszközök tisztántartása.

9. tétel

Ismertesse a fogyatékos személy egészségi állapota megfigyelésének fontosságát a szociális intézményben/fogyatékos személyek otthonában! Milyen gondozási tevékenységet végezhet a fogyatékos személyek segítője önállóan?

Milyen (fizikális és mentális) tünetekben jelenhet meg a fogyatékos személy egészségi állapotában bekövetkezett negatív változás, pl. betegség?

Információtartalom vázlat:

- Egészségi állapot megfigyelése.
- Önállóan ellátható feladatok az egészségi állapotban bekövetkezett negatív változás (betegség) esetén.
- Fontos szóbeli jelzések, testi elváltozások és viselkedésbeli tünetek.

10. tétel

Mutassa be a közösségben leggyakrabban előforduló fertőző megbetegedéseket! Milyen védőeszközök alkalmazásával és higiénés szabályok betartásával előzhetőek meg a fertőzések és hogyan csökkenthető a kockázatuk?

Információtartalom vázlat:

- A fertőző betegségek terjedésének módjai.
- A közreműködés lehetőségei a fertőzés és járvány kialakulásának megelőzésében.
- A fertőzés kockázati szintjei.
- Fertőtlenítés módjai, szabályai.
- Egyéni védőeszközök és használatának szabályai.
- Fertőtlenítés szabályai - különös tekintettel a fogyatékos személyek biztonságának megtartása érdekében.
- Leggyakrabban előforduló fertőző betegségek.
- Veszélyes hulladék gyűjtése, tárolása és kezelése.

11. tétel

Milyen alapszintű elsősegélynyújtási feladatok ellátásában kompetens a fogyatékos személyek segítője? Soroljon fel elsősegélynyújtás megkezdését gátló és segítő tényezőket!

Információtartalom vázlat:

- Felismerés.
- Segélyhívás.
- Segítségnyújtás.
- Az életveszélyt jelentő állapotok.
- Teendők eszméletlenség esetén.
- Az alapszintű sebellátás és vérzéscsillapítás.
- Teendők:
 - áramütés,
 - mérgezés (étel, gyógyszer, marószér),
 - baleset, elesés (törés, ficam, rándulás tünetei), első ellátása,
 - félrenyelés,
 - égési sérülés,
 - ájulás esetén.
- Segélyhívás, mentőhívás módja, szabályai.
- Elsősegélynyújtás megkezdését gátló és segítő tényezők.

12. tétel

Ismertesse a fogyatékos személy táplálkozása, étkezése körül végezhető közvetlen gondozási alapfeladatokat! Milyen feladatai lehetnek a fogyatékos személyek segítőjének az étkezés, étkeztetés támogatásában?

Mondja el, hogy az ellátott/igénybe vevő félrenyelése esetén milyen feladatai vannak a fogyatékos személyek segítőjének?

Információtartalom vázlat:

- Az életkornak és egészségi állapotnak megfelelő táplálkozás.
- A korszerű és egészséges táplálkozás feltételei.
- Alultápláltság, hiányállapotok.
- Leggyakoribb ételallergiák.
- A táplálás, étkezés és étkeztetés során az étel minőségével kapcsolatos megfigyeléseinek lehetséges szempontjai.
- A folyadékpótlás jelentősége.
- A kiszáradás jelei.
- Segítségnyújtás formái félrenyelés esetén.

13. tétel

Milyen feladatai lehetnek a fogyatékos személyek segítőjének az érzékszervek működésének támogatásában? Ismertesse a testhőmérséklet ellenőrzésének szabályait! Fejtse ki a tartós fekvés káros hatásait és a leggyakrabban előforduló epilepsziás rohamok kezelésében való részvétel lehetőségeit!

Információtartalom vázlat:

- Érzékszervek felsorolása és működésük rövid ismertetése.
- Az érzékszervek működésének javítását segítő gyógyászati segédeszközök és azok tisztántartása.
- A bőr megfigyelése.
- A gyulladás helyi és általános tünetei.
- A testhőmérséklet:
 - o megfigyelése,
 - o mérésének lehetséges módjai,
 - o normál és kóros értékek.
- A hőmérés szabályai.
- A lázcsillapítás lehetőségei és formái.
- A tartós fekvés következményei és azok megelőzésének lehetőségei.
- A fogyatékos személy segítőjének lehetséges feladatai a felfekvés kialakulásának megelőzésében.
- A mozgás, az aktivitás jelentősége az egészség megőrzésében.
- Dokumentáció.
- Higiénés szabályok.
- Leggyakrabban előforduló epilepsziás rohamok kezelése.
- Epilepsziás roham tünetei.
- Biztonságos környezet kialakításának szempontjai.

14. tétel

Mutassa be a Maslow-piramis (eredeti 5 szintből álló) emberi szükségletek egymásra épülő hierarchiáját és az adott szinthez tartozó szükségleteket!

Milyen feladatai lehetnek a fogyatékos személyek segítőjének a fiziológiai és a szociális szükségletek segítésében és támogatásában - a személyes gondoskodás keretében tartozó fogyatékos személyek ápolást, gondozást nyújtó - szociális intézményben ellátott/igénybe vevő személy esetében?

Információtartalom vázlat:

- Szükségletek megfogalmazása.
- Alapvető és magasabb rendű szükségletek viszonya.
- A szükségletek kielégítése önállóan vagy segítő személy bevonásával.

15. tétel

Mutassa be a gondozási terv típusait! Részletezze, hogy milyen feladatai lehetnek a fogyatékos személyek segítőjének az egyéni fejlesztési tervben meghatározott feladatok tekintetében? Sorolja fel a fogyatékos személyek által igénybe vehető személyes gondoskodás keretébe tartozó szociális szakosított ellátások típusait!

Információtartalom vázlat:

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szt.).
- 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről.
- A gondozási terv típusai.
- A fogyatékos személyek segítőjének lehetséges feladatai az egyéni fejlesztési terv (egyéni szolgáltatási terv) megvalósulásában.
- Készség- és képességfejlesztés lehetőségei a fogyatékos személyek nappali ellátásban és a szociális intézményben történő gondozás során.
- Az egyénre szabott bánásmód és az önellátási képesség fejlesztése.
- A fogyatékos személyek segítője gyakorlati képzés során tapasztalt jó példa bemutatása.
- A személyes gondoskodás keretébe tartozó - és fogyatékos személyek által igénybe vehető - szakosított ellátások típusai.

16. tétel

Mutassa be a fogyatékos személyek által igénybe vehető személyes gondoskodást nyújtó szociális alapszolgáltatásokat! Miben nyújthat segítséget a fogyatékos személyek segítője az ellátott/igénybe vevő számára a szükséges szociális ellátások és szolgáltatások igénylésében, igénybevételében?

Információtartalom vázlat:

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szt.).
- 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről.
- Fogyatékos személyek segítőjének munkavállalási lehetőségei a szociális alapszolgáltatásban.
- A fogyatékos személyek által igénybe vehető szociális alapszolgáltatások.
- A fogyatékos személy felkészítése a szociális alapszolgáltatás igénybevételére.
- Kapcsolatfelvétel más szociális alapszolgáltatást nyújtóval, tájékozódás céljából.
- Veszélyhelyzet felismerése – jelzőrendszer – segítség kérése.
- Segítségnyújtás módjai a szociális szolgáltatások igényléséhez.

17. tétel

Ismertesse a szolgáltatási elem fogalmát és sorolja fel - a fogyatékos személyek nappali ellátásában - a szükség szerint biztosítható szolgáltatási elemeket!

Fejtse ki, hogy a fogyatékos személyek segítője milyen segítséget, tevékenységet nyújthat a háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás és a felügyelet szolgáltatási elemek biztosítása során!

Információtartalom vázlat:

- 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről.
- Szolgáltatási elemek – a szakmai programban a szolgáltatás részeként megjelenő tevékenységek –, ezen belül a háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás és a felügyelet szolgáltatási elemek meghatározása.
- A felügyelet szolgáltatási elem biztosításának lehetséges módjai és formái a nappali ellátásban.
- A fogyatékos személyek segítője gyakorlati képzés során tapasztalt jó példa bemutatása.

18. tétel

Ismertesse a bentlakásos szociális intézményben biztosított mentálhigiénés ellátás körébe tartozó feladatokat! Fejtse ki, hogy melyek azok a mentálhigiénés tevékenységek, amelyben a fogyatékos személyek segítője részt vesz vagy önállóan végezhet!

Információtartalom vázlat:

- 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről.
- Mentálhigiéné fogalma és fontossága a bentlakásos szociális intézményben.
- Mentálhigiénés ellátás körébe tartozó lehetséges feladatok.
- Fogyatékos személyek segítőjének részvételi lehetőségei, szerepe és fontossága a mentálhigiénés feladatokban.
- A gyakorlati képzés során tapasztalt jó példa bemutatása.

19. tétel

Ismertesse a kommunikáció fogalmát és formáit! Gyakorlati példán keresztül mutassa be, hogy a felsorolt (különböző) helyzetekben és szereplőkkel fogyatékos személyek segítőjeként milyen kommunikációs nehézségeket vagy csapdákat tapasztalt! Hogyan tudta feloldani azokat, vagy mire kell figyelnie legközelebb?

Információtartalom vázlat:

- Kommunikáció fajtái, formái.
- Kommunikációs eszközök.
- Verbális, nonverbális kommunikáció.
- Asszertív kommunikáció.
- Fogyatékos személyek segítőjeként:
 - o kommunikáció a munkahelyen,
 - o kommunikáció a családdal, hozzátartozóval, törvényes képviselővel,
 - o kommunikáció a munkahelyen kívül,
 - o kommunikáció és kompetencia határok.
- Érzések, tapasztalások.
- A fogyatékos személyek segítője gyakorlati képzés során tapasztalt jó példa bemutatása.

20. tétel

Milyen szerepet játszik az online tér a fogyatékos személyek életében? Milyen kihívásokkal szembesülnek a fogyatékos emberek az online térben?

Sorolja fel, hogy a szociális intézményben az ellátottaknak/igénybe vevőknek milyen lehetőségei és eszközei vannak az ellátottjogi képviselő megkeresésére! Milyen esetekben nyújthat segítséget az ellátottaknak/igénybe vevőknek az ellátottjogi képviselő?

Információtartalom vázlat:

- Online tér szerepe a fogyatékos személy életében.
- Online tér előnye, hátránya.
- Digitális írástudás fontossága a fogyatékos személyek életében.
- Okoseszközök használata.
- Lehetőségek és veszélyek.
- Foglalkoztatás és munkavállalás.
- Online tér szerepe a fogyatékos személyek segítőjeként.
- Digitális írástudás, dokumentálás – okoseszközök használata.
- A fogyatékos személyek segítője gyakorlati képzés során tapasztalt jó példa bemutatása.
- Ellátottjogi képviselő elérhetőségéhez való hozzáférés.
- Az ellátottjogi képviselővel való kapcsolatfelvétel és a megkeresés lehetőségei.
- Ellátottjogi képviselő feladatai.

21. tétel

Ismertesse a Fogyatékossgal Élő Személyek Jogairól Szóló Egyezménybe foglalt általános alapelvek közül a veleszületett méltóság, az egyéni autonómia tisztelete, beleértve a saját döntés meghozatalának szabadságát és a személyek függetlenségének szűkebb és tágabb jelentését! Mutassa be, hogy fogyatékos személyek segítőjeként milyen módon tudja az alapelvek megvalósulását segíteni!

Információtartalom vázlat:

- Fogyatékossgal Élő Személyek Jogairól Szóló Egyezmény (CRPD) - 3. cikk Általános alapelvek.
- A felsorolt alapelveket segítő és gátló tényezők.
- A felsorolt alapelvek megvalósulásának elősegítése fogyatékos személyek segítőjeként végzett munkája során.
- A fogyatékos személyek segítője gyakorlati képzés során tapasztalt jó példa bemutatása.

22. tétel

Ismertesse a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményben élő ellátottak/igénybe vevők jogait! Sorolja fel, hogy a fogyatékos személyek tekintetében, milyen speciális jogok érvényesülésére kell különösen figyelemmel lenni az Szt. alapján! Milyen módon tudja a fogyatékos személyek segítőjeként a jogok megvalósulását segíteni?

Információtartalom vázlat:

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szt.).
- A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményekben ellátottak jogai.
- Az egyes ellátotti csoportok speciális jogai.
- Speciális jogok megvalósulásának elősegítése fogyatékos személyek segítőjeként végzett munkája során.
- A fogyatékos személyek segítője gyakorlati képzés során tapasztalt jó példa bemutatása.

